

Sınıf Öğretmenlerinin Çevre Eğitime Yönelik Farkındalıkları*

Esra Karakoçan Dev¹ & Nuray Kurtdede Fidan²

Özet: Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin çevre eğitimine yönelik farkındalıklarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada genel tarama modeli kullanılmış olup, veriler “Çevre Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği” ve Ören, Kıyıcı, Erdoğan ve “Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2015-2016 eğitim öğretim yılı güz döneminde Afyonkarahisar ili merkez ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ilkökullarda görev yapan 184 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Elde edilen veriler SPSS-20 paket programıyla kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin çevre eğitimi öz-yeterliklerinin yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin alan bilgisi, öğretim stratejileri ve çevre eğitimi öz-yeterlik toplam puanlarında cinsiyet, çalışılan kurum, öğrenim durumu ve çalışılan yerleşim birimi açısından anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre çevre eğitimi öz-yeterlik puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Öğretmenlerin kıdemleri arttıkça çevre eğitimi öz-yeterlik puanlarının arttığı görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri düzeylerinin de yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına ve kıdemlerine göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Fakat sınıf öğretmenlerinin çalıştığı kurumlara ve yerleşim birimine göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çevre, çevre eğitimi, çevre eğitimi öz-yeterlik, sınıf öğretmeni.

Geliş Tarihi: 01.03.2019 – **Kabul Tarihi:** 01.03.2020 – **Yayın Tarihi:** 17.03.2020

DOI: 10.29329/mjer.2020.234.20

Awareness on Environmental Education of Primary teachers

Abstract: The aim of this study is to determine the awareness of primary teachers about environmental education. For this purpose a general screening model has been used in the research, quantitative datas were gathered according to "Environmental Education Self-Efficacy Scale" and "Environmental Qualification Teacher

---

*Bu araştırma, Esra Karakoçan Dev’in, Doç. Dr. Nuray Kurtdede Fidan danışmanlığında tamamladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Esra Karakoçan Dev, Sandıklı Fatih Sultan Mehmet İlkokulu, ORCID: 000-0002-3694-3081

² Nuray Kurtdede Fidan, Assoc.Prof. Dr., Afyon Kocatepe University, Faculty of Education, ORCID: 0000-0002-2056-1994

Correspondence: nkurt@aku.edu.tr

Qualification Scale". The sample of the research consists of 184 primary teachers working in the official primary schools affiliated to the Ministry of National Education in the districts of Afyonkarahisar province in the fall semester of 2015-2016 academic year. Quantitative datas were analyzed using SPSS-20 packet program. As a result of the research, primary teachers has adequate self-efficacy of environmental education. It was determined that there was no significant difference in the total scores of primary teachers field information, teaching strategies and environmental education in terms of gender, institution studied, education status and the working accommodation unit. But there is significant difference between environmental education self-efficacy scores according to seniority of primary teachers. When the seniority of teachers increases, environmental education self-efficacy scores increases too. Also it has been found that primary teachers have high level of teacher qualifications with environmental awareness. There is no significant difference between teacher qualification scale scores with environmental consciousness according to the education status and seniority of primary teachers. However, there was a significant difference in teacher qualification scale with environmental awareness scores according to primary teachers institutions and settlement unit.

Key Words: Environment, environmental education, environmental education self-efficacy, primary teachers.

GİRİŞ

Çocuklar için çevre, içinde bulunduğu ortamdır. Hayatının ilk yıllarında çocuğun çevresiyle ilgili olarak öğrenecekleri çevreyi tanımak ve çevreyi korumak olarak ikiye ayrılır. Çevresini tanıırken çocuğa verilmesi gereken doğru mesaj içinde yaşadığı ortamın kendisine ait olduğu, kendisinin bu ortamın bir parçası olduğudur. Böylece çocukta çevreyi benimseme, çevreye ait olma duygusu gelişecektir. Bundan sonraki aşama ise benimsemeye sorumluluk duygusunun eklenmesidir. Çocuk küçük yaşlarda çevresine karşı bir sorumluluk duyarsa, çevreyi koruyucu davranışlara yönelir (İleri, 1998). Bu davranışlar ise çocuğun ilerleyen yıllarda çevreye duyarlı bir birey olarak hayatına devam etmesini sağlar. İnsanoğlu, refah seviyesini yükseltmek için, gelişen teknolojiyi de kullanarak yaşadığı çevre ile sürekli mücadele etmekte ve çevreyi değiştirmektedir. İnsanlığın geleceğini her geçen saniye daha güçlü tehdit eden çevre sorunları da, bu mücadelenin ve değişikliklerin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Meydana gelen bu değişiklikler olumsuz ve bozucu özellikte ise, bunlar çevre sorunları olarak değerlendirilmektedir (Erten, 2004; Alım, 2006). Günümüzde çölleşen ormanlar, yok olan türler, kirlilik ve değişen iklim koşulları gibi küresel çevre sorunlarının, insanın doğayla girmiş olduğu yanlış ilişkiler neticesinde ortaya çıktığı söylenebilir (Karataş & Aslan, 2012). Gelecek kuşaklar için tüm canlılara yaşanacak bir çevre bırakmak insana düşen en önemli görevlerden biridir. Karşılaşılan çevre sorunlarına köklü çözümler getirecek, insanlığın yararına hizmetler üretecek ve bunlardan yararlanacak insan gücünün çevre bilinci ile yetiştirilmesi, bu sorunların ve ihtiyaçların çözümünde önemli ilerlemeler sağlayacaktır (Uzun & Sağlam, 2005). İnsanlar söz konusu problemlerin çözümü için üzerlerine düşen görevleri gerçekteşirmek zorundadır. Bireylerin davranışlarının değişmesiyle mümkün olabilecek bu durumda bireylerin davranışlarının değişmesi ise tutum, bilgi ve değer yargılarının değişmesini zorunlu kılar (Erten, 2004). Günümüzde çevre sorunlarına karşı insanlardaki

bilinçlenme, çevreye karşı tutum ve değer yargılarının değişmesi ise çevre eğitimiyle mümkündür. (Erten, 2004; Karataş & Aslan, 2012).

Çevre eğitimi, çevre sorunlarına çözüm arayışlarının yoğunlaştığı 1970'li yıllarda genel eğitim sistemi içerisinde özel bir eğitim alanı olarak gündeme gelmiştir. İnsanoğlunun doğa ile girdiği etkileşim neticesinde neden olduğu çevre bozulmasının, yine insan tarafından giderilebileceği gerçeğinin anlaşılmasıyla, çevre eğitimi bu amaç doğrultusunda insanda gerekli biliş, duyuş ve davranış değişikliği yaratmanın başlıca yolu olarak görülmüştür (Özdemir, 2007). Çevre eğitimi kavramı bütün çevre üzerine yoğunlaşan geniş bir eğitim şemsiyesi olarak kullanılmış ve tutumlar, değerler, beceriler, bilgi, motivasyon ve çevre problemlerini çözüme çabaları olarak ele alınmıştır (Aksoy, 2003). Çevre eğitiminin temeli doğayı ve doğal kaynakları korumaya yöneliktir. Çevre eğitimi bilgi vermenin yanında insan davranışını da etkilemelidir. Olumlu ve kalıcı davranış değişiklikleri kazandırmak ve sorunların çözümünde bireylerin aktif katılımını sağlamak çevre eğitiminin temel hedefidir (Şimşekli, 2004). Çevre eğitimi, insanlar ve yaşanılan çevre arasındaki ilişkileri anlamak için bir yol ve özel bir beceri gibidir. Çevre eğitiminin ana amacı, her bireye içinde yaşadığı çevreye ait sorumluluk duygusu ve kişisel bir tutum kazandırmaktır (Sabo, 2010). Tüm canlılar yaşamlarını sürdürebilmeleri için temiz hava, su ve besine ihtiyaç duymaktadır. Bu kaynaklar, çevrenin korunarak sürdürülebilirliğinin sağlanması ile var olmaya devam edecektir. Bunun için insanların çevre değerlerinin önemi konusunda bilinçlendirilmeleri gerekmektedir. Bu bilinçlendirmenin çocuklara yapılması güvenilir yarımlar için önemli bir adım olacaktır. Çocukların sosyal ilişkileri ve kişiliklerinin geliştiği bir dönem olan ilköğretim bu bağlamda büyük önem taşımaktadır (Karataş & Aslan, 2012). Çevre eğitime ne kadar erken yaşta başlanılırsa o kadar iyidir. Çünkü okul öncesi ve okul çağında oluşan ilgi ve tutumlar gelecekte istendik davranışların temelini oluşturur. Bu yaşlarda çocuklara doğayı sevdireci oyunlar oynatılır ve doğada yaşantılar kazandırılırsa çocuklar, olumlu duygular edinir ve çevre dostu olarak davranmayı öğrenirler (Erten, 2004). Çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevrenin korunması için çıkış noktası; insan faaliyetlerinin ve davranış biçimlerinin çevre duyarlılığı yönünde odaklanması olmalıdır. Çevreyi korumak için; sevmek, sevmek için tanımak, tanımak için düşünmek ve araştırmak, sorumluluğu paylaşmak ve çözüm için katılımcı olmak gerekmektedir. Çevre eğitimcisinin temel amacı bu süreci harekete geçirmek olmalıdır (İleri, 1998). Ayrıca, çevre eğitiminin amacı öncelikle çevreye ve çevre sorunlarına duyarlı ve bunların çözümünde görev almaya istekli bireyler yetiştirmektir. Aynı zamanda bu görevde gerekli tüm bilgi ve beceriler ile bireylerin donatılması da diğer bir önemli amaçtır (Altın & Oruç, 2008). Bu amaçlar doğrultusunda okullarda çevre eğitimeci olarak rolü bulunan öğretmenlerin amacın gerçekleşmesine yönelik etkinlikler hazırlaması gerekir. Var olduğumuz hayatta çevreye büyük bir etkisi olan insan, bu etkinin kendisine başka ve daha doğal olmayan yollarla geri döneceği bilincini kazandığı vakit tüketmekten vazgeçip, sürdürülebilir kaynakların önemini göz önünde bulunduracaktır. Bunun yolu ise çevre eğitiminden geçmektedir. Çevre eğitimi ise bunu, bireye farkındalık kazandırıp, bu farkındalığı hayatına yansıtarak

ve devamlılığını sağlayarak gerçekleştirecektir. Bireylere yol gösterecek olan öğretmenlerin bu farkındalığı sağlamadaki rolü ise tartışılmazdır. Öğretmenlerin sahip olduğu öz yeterlik, nitelik ve bu eğitimi gerçekleştirdikleri etkinlikler ise çevre eğitimi noktasında ne düzeyde olduklarının belirleyicileridir.

Alanyazına bakıldığında çevre eğitime yönelik çeşitli çalışmalara rastlanmaktadır. Okul öncesi eğitiminde çevre eğitimiyle ilgili çalışmalar (Ahi ve Alisinanoğlu, 2016; Dilli, Bapoğlu Dümenci & Turgut Kesebir, 2018; Güzelyurt & Özkan, 2019; Erol & Gülşay Ogelman, 2019), ortaokul öğrencilerinin çevre sorunlarına ilişkin farkındalık ve tutumlarına ilişkin uygulamalı (Özgel, Aydoğdu & Güven Yıldırım, 2018) ve çevre eğitimi kavramına ilişkin kuramsal (Akgün, Duruk & Gülmez Güngörmez, 2016) çalışmalar bulunmaktadır. Ayrıca öğretmen adaylarının çevre eğitimi ile ilgili görüşlerini ortaya koyan çalışmalar da (Balkan Kıyıcı, Atabek Yiğit & Darçın, 2014; Öztürk & Zayımoğlu Öztürk, 2015) bulunmaktadır. Alanyazın incelendiğinde Türkiye’de yayımlanan çevre eğitimi konulu makale ve tezler ile ilgili Kahyaoğlu (2016), 2000-2013 yılları arasında yayımlanan makalelerde en çok ilköğretim öğrencileri ile eğitim fakülteleri lisans öğrencileri üzerinde çalışıldığını; Şama & Özbey (2017), 2012-2016 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezlerde ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin çalışma grubunu oluşturduğunu; Bahar ve Kiras (2017), 2000-2016 yıllarında çevre eğitimi konulu çalışmaların en çok üniversite öğrencileri ile yapıldığını tespit etmiştir. Ancak sınıf öğretmenlerinin çevre eğitime yönelik farkındalıklarıyla ilgili bir çalışmaya ulaşamamıştır. Sınıf öğretmenlerinin yol gösterici tarafı göz önünde bulundurulduğunda çevre eğitime yönelik farkındalıkları önem taşımaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin çevre eğitime yönelik öz-yeterlikleri ile çevre bilincine sahip öğretmen niteliklerini belirlemektir. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır: Sınıf öğretmenlerinin çevre eğitime yönelik farkındalıkları nasıldır? Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yer verilmiştir:

1. Sınıf öğretmenlerinin çevre eğitime yönelik öz yeterlik düzeyleri nedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin çevre eğitime yönelik öz yeterlik düzeylerinde; cinsiyet, kıdem, çalıştıkları kurum, öğrenim durumları, çalıştığı yerleşim birimi değişkenleri açısından anlamlı bir fark var mıdır?
3. Sınıf öğretmenlerinin çevre eğitime sahip öğretmen nitelikleri ne düzeydedir?
4. Sınıf öğretmenlerinin çevre eğitime sahip öğretmen niteliklerinde; cinsiyet, kıdem, çalıştıkları kurum, öğrenim durumları, çalıştığı yerleşim birimi değişkenleri açısından anlamlı bir fark var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada tarama modelinde genellikle tercih edilen anket tekniği kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu, var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2011).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini 2015-2016 eğitim öğretim yılı güz döneminde Afyonkarahisar ili merkez ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilkokullarda görev yapan 184 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklemini oluşturan sınıf öğretmenlerine ilişkin kişisel bilgiler Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri (N:184).

Değişken		N	%
Cinsiyet	Kadın	101	54.9
	Erkek	83	45.1
	Toplam	184	100.0
Kıdem	0-5 yıl	36	19.6
	6-10 yıl	53	28.8
	11-15 yıl	38	20.7
	16- 20 yıl	23	12.5
	21 yıl ve üzeri	34	18.5
	Toplam	184	100.0
Okuttuğu sınıf düzeyi	1.sınıf	35	19.0
	2.sınıf	43	23.4
	3.sınıf	50	27.2
	4.sınıf	56	30.4
	Toplam	184	100.0
Öğrenim düzeyi	Önlisans	10	5.4
	Lisans	165	89.7
	Lisansüstü	9	4.9
	Toplam	184	100.0
Çalıştığı Kurum	Özel okul	11	6.0
	Devlet Okulu	173	94.0
	Toplam	184	100.0
Çalıştığı Yerleşim Birimi	Şehir	88	47.8
	Kasaba	70	38.0
	Köy	26	14.1
	Toplam	184	100.0

Veri Toplama Araçları

Araştırmada *Özlü (2012) tarafından geliştirilen “Çevre Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği” ve Ören vd. (2010) tarafından geliştirilen “Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeği” kullanılmıştır.* Ölçeğin ilk bölümü, öğretmenlere ait kişisel ve mesleki bilgilere ayrılmıştır. Kişisel bilgi formunda, sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, kıdem, öğrenim düzeyi, okuttuğu sınıf düzeylerine ve

çalıştığı yerleşim biriminin tespit edilmesine yarayan ifadeler bulunmaktadır. İkinci bölümünde “*Çevre Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği*”, üçüncü bölümde ise “*Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeği*” yer almaktadır.

Çevre Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği; Öz-yeterlik ölçeği “Alan Bilgisi” ve “Öğretim Stratejileri” olarak iki alt boyuttan ve toplam olumlu 24 maddeden oluşmaktadır. Alan Bilgisi boyutu, 10 maddeden, Öğretim Stratejileri boyutu ise 14 maddeden oluşmaktadır. Çevre Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği’nde, katılıyorum, katılmıyorum şeklindeki likert tipi ölçeklendirme yerine 0-100’lük (10 birimlik değişimle) ölçeklendirme kullanılmıştır. Ölçeği geliştiren araştırmacı tarafından ölçeğin geneli için hesaplanan Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.97 olarak bulunmuştur (Özlu, 2012).

“Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeği”; Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri ölçeği “Sosyal Aktivite ve İşbirliği”, “Uygulama ve Model Olma”, “Günlük Yaşamla İlişkilendirme” ile “Tutum ve Bilinçlendirme” olmak üzere dört alt boyuttan ve toplam 27 maddeden oluşmaktadır. Öğretmenlerin ölçeğe yer alan ifadelere katılım düzeyleri “Kesinlikle Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2) ve Kesinlikle Katılmıyorum (1)” şeklinde beşli likert tipi olarak derecelendirilmiştir. Ölçeği geliştiren araştırmacı tarafından ölçeğin geneli için hesaplanan Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılığını gösteren olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliği için yapılan tüm analiz sonuçları “Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeği”nin oldukça güvenilir olduğu ortaya konulmuştur.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilen veriler, SPSS 20 paket programı ile analiz edilmiştir. SPSS paket programdan yararlanılarak sınıf öğretmenlere ait kişisel bilgilerin betimlenmesi amacıyla frekans (f) ve yüzde (%) kullanılmıştır. Ölçeklerde yer alan ifadelere öğretmenlerin katılım sıklıklarını belirlemek amacıyla aritmetik ortalama (X), standart sapmalar (ss) hesaplanmıştır. **Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeğinde** ortalamalar yorumlanırken aralık değerleri (Kesinlikle katılmıyorum: 1.00-1.79; katılmıyorum: 1.80-2.59; kararsızım: 2.60-3.39; katılıyorum: 3.40-4.19; kesinlikle katılıyorum: 4.20-5.00) dikkate alınmıştır. Çevre eğitimi öz-yeterlik ölçeğinde ise her bir soruya verilecek puanlar 0 ile 100 arasında değişmektedir. Ölçekten elde edilen ortalamalar yorumlanırken öğretmenlerin 100 üzerinden aldığı ortalama dikkate alınmıştır. Ayrıca verilerin analizinde gerekli istatistiksel yöntemin belirlenmesi için gruba ilişkin verilerin normal dağılıma uygunluğunun sınanması amacıyla Shapiro-Wilk testleri uygulanmıştır. Sonuçlar yorumlanırken anlamlılık düzeyi olarak .05 kullanılmış olup; $p < .05$ olması durumunda değişkenlerin normal dağılımdan gelmediği, $p > .05$ olması durumunda ise değişkenlerin normal dağılımdan geldikleri belirtilmiştir. Shapiro-Wilk testleri sonrasında elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda, elde edilen verilerin analizinde ölçeklerin boyutları arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amacıyla çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) kullanılmıştır. Sonuçlar yorumlanırken anlamlılık düzeyi

olarak .05 kullanılmış olup; $p < .05$ olması durumunda anlamlı bir farklılığın olduğu, $p > .05$ olması durumunda ise anlamlı bir farklılığın olmadığı belirtilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde bulgular, araştırmanın alt probleminin verilişindeki sıraya uyularak tablolar ve buna ilişkin yorumlar sunularak verilmiştir.

Çevre Eğitimi Özyeterlik Ölçeğine İlişkin Bulgular

Tablo 2’de sınıf öğretmenlerinin çevre eğitimi öz-yeterlik ölçeğinden elde edilen aritmetik ortalama puanları verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin Çevre Eğitimi Öz-yeterlik Ölçeğine[ÇEÖÖ] Ait Aritmetik Ortalamaları

Ölçek ve Ölçek Alt Faktörleri	N	Minimum	Maksimum	$\bar{X}$	SS
Alan bilgisi	184	50	132	84.86	10.4
Öğretim stratejileri	184	50	100	83.33	9.88
ÇEÖÖ	184	50	100	83.96	9.7

Tablo 2’ de sınıf öğretmenlerinin alan bilgisi alt boyutundan aldıkları aritmetik ortalamının $\bar{X} = 84.86$ olduğu, öğretim stratejileri alt boyutundan aldıkları ortalamının $\bar{X} = 83.33$ olduğu görülmektedir. Çevre eğitimi öz-yeterlik ölçeğinden aldıkları toplam aritmetik ortalama ise $\bar{X} = 83.96$ tür. Buna göre sınıf öğretmenlerinin çevre eğitimi öz-yeterliklerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 3’te sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre çevre eğitimi öz-yeterlik puanları arasındaki farklılıklara yönelik MANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Çevre Eğitimi Öz-yeterlik Puanları Arasındaki Farklılıklara Yönelik MANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p	η^2	
ÇEÖÖ	Cinsiyet	Wilks’Lamda	.987	1.206	2.000	181.000	.302	.013

Tablo 3’te görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre Çevre Eğitimi Özyeterlik Ölçeği (ÇEÖÖ) puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur [Wilks Lambda($\wedge$)= .987, $F(2,181)=1.206$, $p=.302$, $n^2=.013$, ÇEÖÖ].

Tablo 4’te sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre çevre eğitimi öz-yeterlik puanlarının MANOVA ile karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Çevre Eğitimi Öz-yeterlik Puanlarının MANOVA İle Karşılaştırılması

Ölçek	Faktör	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Effect size	Anlamli fark
ÇEÖÖ	Alan Bilgisi	Kadın	101	83.88	12.01	1.977	.161	.011	Fark yok
		Erkek	83	86.05	8.03				
	Öğretim Stratejileri	Kadın	101	82.30	10.08	2.411	.122	.013	Fark yok
		Erkek	83	84.57	8.4				

Tablo 4 incelendiğinde, kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin çevre eğitimi öz-yeterlik ölçeğinin alan bilgisi ve öğretim stratejileri alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 5'te sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre çevre eğitimi öz-yeterlik puanları arasındaki farklılıklara yönelik MANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerinin Kıdemlerine Göre Çevre Eğitimi Öz-yeterlik Puanları Arasındaki Farklılıklara Yönelik MANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	P	H ²
ÇEÖÖ	Kıdem	Wilks' Lambda	.865	3.333	8.000	356.000	.001* .070

*p<0.05

Tablo 5'te görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre Çevre Eğitimi Özyeterlik Ölçeği (ÇEÖÖ) puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır [Wilks Lambda($\wedge$)=.865, F(8, 356)=3.333, p=.001*, n²=.070, ÇEÖÖ].

Tablo 6'da sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre çevre eğitimi öz-yeterlik puanlarının MANOVA ile karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin Kıdemlerine Göre Çevre Eğitimi Öz-yeterlik Puanlarının MANOVA İle Karşılaştırılması

Ölçek	Faktör	Kıdem	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Effect size	Anlamli fark
ÇEÖÖ	Alan Bilgisi	0-5 yıl	36	78.96	12.4	4.83	.001*	.097	(6-10) yıl-(0-5)yıl (11-15) yıl-(0-5) yıl (16-20) yıl-(0-5) yıl (21yıl ve üzeri)- (0-5) yıl
		6-10 yıl	53	85.70	10.5				
		11-15 yıl	38	84.62	9.59				
		16-20 yıl	23	86.36	8.50				
		21yıl ve üzeri	34	89.06	7.30				
		Toplam	184	84.86	10.4				
	Öğretim Strat.	0-5 yıl	36	78.17	11.7	5.17	.001*	.104	(6-10) yıl-(0-5) yıl (11-15) yıl-(0-5) yıl (16-20) yıl-(0-5) yıl (21yıl ve üzeri)- (0-5) yıl
		6-10 yıl	53	82.70	8.94				
		11-15 yıl	38	83.62	9.62				
		16-20 yıl	23	85.24	9.17				
		21yıl ve üzeri	34	88.14	7.34				
		Toplam	184	83.33	9.88				

*p<0.05

Tablo 6 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre çevre eğitimi öz-yeterlik ölçeğinin alan bilgisi ve öğretim stratejileri alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Bu farklılık her iki alt boyutta da 6-10 yıl ile 0-5 yıl çalışanlar arasında 6-10 yıl çalışanlar lehine, 11-15 yıl ile 0-5 yıl çalışanlar arasında 11-15 yıl çalışanlar lehine, 16-20 yıl ile 0-5 yıl çalışanlar arasında 16-20 yıl çalışanlar lehine, 21yıl ve üzeri ile 0-5 yıl çalışanlar arasında 21yıl ve üzeri çalışanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Tablo 7’de sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre çevre eğitimi öz-yeterlik puanları arasındaki farklılıklara yönelik MANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 7. Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Kurumlara Göre Çevre Eğitimi Öz-yeterlik Puanları Arasındaki Farklılıklara Yönelik MANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p	η^2	
ÇEÖÖ	Kurum	Wilks’Lambda	.997	.227	2.0000	181.000	.797	.003

Tablo 7’de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları kurumlara göre Çevre Eğitimi Özyeterlik Ölçeği (ÇEÖÖ) puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur [Wilks Lambda ($\wedge$)=.997, F(2, 181)=.227, p=.797, η^2 =.003, ÇEÖÖ].

Tablo 8’de sınıf öğretmenlerinin çalıştığı kurumlara göre çevre eğitimi öz-yeterlik puanlarının MANOVA ile karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 8. Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Kurumlara Göre Çevre Eğitimi Öz-Yeterlik Puanlarının MANOVA İle Karşılaştırılması

Ölçek	Faktör	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Effect size	Anlamlı fark
ÇEÖÖ	Alan Bilgisi	Özel Okul	11	83.46	11.69	.210	.648	.001	Fark yok
		Devlet Okulu	173	84.95	10.38				
		Toplam	184	84.86	10.44				
	Öğretim Stratejileri	Özel Okul	11	82.88	13.23	.023	.879	.000	Fark yok
		Devlet Okulu	173	83.35	9.68				
		Toplam	184	83.33	9.88				

Tablo 8 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları kurumlara göre çevre eğitimi öz-yeterlik ölçeğinin alan bilgisi ve öğretim stratejileri alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 9’da sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre çevre eğitimi öz-yeterlik puanları arasındaki farklılıklara yönelik MANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 9. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre Çevre Eğitimi Öz-yeterlik Puanları Arasındaki Farklılıklara Yönelik MANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p	η^2
ÇEÖÖ	Öğr. Dur. Wilks'Lambda	.989	.505	4.000	360.000	.732	.006

Tablo 9’da görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre Çevre Eğitimi Özyeterlik Ölçeği (ÇEÖÖ) puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur [Wilks Lambda (λ)=.989, $F(4,360)=.505$, $p=.732$, $\eta^2=.006$, ÇEÖÖ].

Tablo 10’de sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre çevre eğitimi öz-yeterlik puanlarının MANOVA ile karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 10. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Çevre Eğitimi Öz-Yeterlik Puanlarının MANOVA İle Karşılaştırılması

Ölçek	Faktör	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Effect size	Anlamlı fark
ÇEÖÖ	Alan Bilgisi	Ön Lisans	10	85.30	8.84	.192	.825	.002	Fark yok
		Lisans	165	84.72	10.69				
		Yüksek Lisans	9	86.90	7.56				
		Toplam	184	84.86	10.44				
	Öğretim Stratejileri	Ön Lisans	10	84.21	9.34	.689	.503	.008	Fark yok
		Lisans	165	83.08	10.09				
		Yüksek Lisans	9	86.93	5.59				
		Toplam	184	83.33	9.88				

Tablo 10 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre çevre eğitimi öz-yeterlik ölçeğinin alan bilgisi ve öğretim stratejileri alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 11’de sınıf öğretmenlerinin çalıştığı yerleşim birimlerine göre çevre eğitimi öz-yeterlik puanları arasındaki farklılıklara yönelik MANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 11. Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Yerleşim Birimlerine Göre Çevre Eğitimi Öz-yeterlik Puanları Arasındaki Farklılıklara Yönelik MANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p	η^2
ÇEÖÖ	Yer.Bir. Wilks'Lambda	.961	1.789	4.000	360.000	.130	.019

Tablo 11’de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları yerleşim birimlerine göre Çevre Eğitimi Özyeterlik Ölçeği (ÇEÖÖ) puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur [Wilks Lambda (λ)=.961, $F(4,360)=1.789$, $p=.130$, $\eta^2=.019$, ÇEÖÖ].

Tablo 12’de sınıf öğretmenlerinin çalıştığı yerleşim birimlerine göre çevre eğitimi öz-yeterlik puanlarının MANOVA ile karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 12. Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Yerleşim Birimlerine Göre Çevre Eğitimi Öz-Yeterlik Puanlarının MANOVA İle Karşılaştırılması

Ölçek	Faktör	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Effect size	Anlamlı fark
ÇEÖÖ	Alan Bilgisi	Şehir	88	85.82	10.71	2.121	.123	.023	Fark yok
		Kasaba	70	85.06	10.32				
		Köy	26	81.07	9.26				
		Toplam	184	84.86	10.44				
	Öğretim Stratejileri	Şehir	88	84.66	10.93	2.038	.133	.022	Fark yok
		Kasaba	70	82.71	8.63				
		Köy	26	80.48	8.78				
		Toplam	184	83.33	9.88				

Tablo 12 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları yerleşim birimlerine göre çevre eğitimi öz-yeterlik ölçeğinin alan bilgisi ve öğretim stratejileri alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeğine İlişkin Bulgular

Tablo 13’te sınıf öğretmenlerinin çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinden elde edilen aritmetik ortalama puanları verilmiştir.

Tablo 13. Sınıf Öğretmenlerinin Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeğine [ÇBSÖNÖ] Ait Aritmetik Ortalama

Ölçek ve Ölçek Alt Faktörleri	N	Minimum	Maksimum	$\bar{X}$	SS
Sosyal Aktivite ve İşbirliği	184	1.11	5.44	4.10	.63
Uygulama ve Model Olma	184	1.11	5.00	4.36	.63
Günlük Yaşamla İlişkilendirme	184	1.40	5.00	3.92	.67
Tutum ve Bilinçlendirme	184	1.40	5.00	4.48	.66
ÇBSÖNÖ	184	1.19	5.07	4.22	.60

Tablo 13 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinin sosyal aktivite ve işbirliği ait boyutu ($\bar{X}=4.10$) ve günlük yaşamla ilişkilendirme alt boyutu ($\bar{X}=3.92$) aritmetik ortalama puanlarının “katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Uygulama ve Model Olma alt boyutu ($\bar{X}=4.36$), Tutum ve Bilinçlendirme alt boyutu ($\bar{X}=4.48$) ve ölçeğin

genelinden elde edilen toplam ortalama puanlarının ($\bar{X}=4.22$) ise kesinlikle katılıyorum düzeyinde olduğu görülmektedir.

Tablo 14'te sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri puanları arasındaki farklılıklara yönelik MANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 14. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Puanları Arasındaki Farklılıklara Yönelik MANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p	η^2
ÇBSÖNÖ	Cinsiyet	Wilks'Lambda	.962	1.769	4.000	179.00	.137 .038

Tablo 14' te görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeği (ÇBSÖNÖ) puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur [Wilks Lambda (λ)=.962, F(4,179)=1.769, p=.137, η^2 =.038, ÇBSÖNÖ].

Tablo 15'te sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri puanlarının MANOVA ile karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 15. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Puanlarının MANOVA İle Karşılaştırılması

Ölçek	Faktör	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Effect size	Anlamlı fark
ÇBSÖNÖ	Sosyal Aktivite ve İşbirliği	Kadın	101	4.15	.50	1.40	.237	.008	Fark yok
		Erkek	83	4.04	.76				
	Uygulama ve Model Olma	Kadın	101	4.45	.37	4.40	.037*	.024	Kadın-Erkek
		Erkek	83	4.25	.84				
	Günlük Yaşamla İlişkilendirme	Kadın	101	3.97	.58	1.29	.256	.007	Fark yok
		Erkek	83	3.86	.76				
	Tutum ve Bilinçlendirme	Kadın	101	4.68	.34	5.80	.017*	.031	Kadın-Erkek
		Erkek	83	4.45	.89				

*p<0.05

Tablo 15 incelendiğinde, kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinin uygulama ve model olma ve tutum ve bilinçlendirme alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında kadın sınıf öğretmeni lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Tablo 16'da sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri puanları arasındaki farklılıklara yönelik MANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 16. Sınıf Öğretmenlerinin Kıdemlerine Göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Puanları Arasındaki Farklılıklara Yönelik MANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p	η^2	
ÇBSÖNÖ	Kıdem	Wilks'Lambda	.883	1.398	16.000	538.32	.137	0.31

Tablo 16'da görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeği (ÇBSÖNÖ) puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur [Wilks Lambda (λ)=.883, F(16,538)=1.398, p=.137, n^2 =.031, ÇBSÖNÖ].

Tablo 17'de sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri puanlarının MANOVA ile karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 17. Sınıf Öğretmenlerinin Kıdemlerine Göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Puanlarının MANOVA İle Karşılaştırılması

Ölçek	Faktör	Kıdem	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Effect size	Anlamlı fark
ÇBSÖNÖ	Sosyal Aktivite ve İşbirliği	0-5 yıl	36	4.08	.513	.258	.905	.006	Fark yok
		6-10 yıl	53	4.03	.704				
		11-15 yıl	38	4.12	.564				
		16-20 yıl	23	4.15	.587				
		21yıl ve üzeri	34	4.15	.763				
		Toplam	184	4.10	.636				
	Uygulama ve Model Olma	0-5 yıl	36	4.46	.344	.472	.756	.010	Fark yok
		6-10 yıl	53	4.28	.760				
		11-15 yıl	38	4.34	.515				
		16-20 yıl	23	4.41	.587				
		21yıl ve üzeri	34	4.36	.813				
		Toplam	184	4.36	.636				
Günlük Yaşamla İlişkilendir.	0-5 yıl	36	3.97	.557	.842	.500	.018	Fark yok	
	6-10 yıl	53	3.81	.776					
	11-15 yıl	38	3.88	.648					
	16-20 yıl	23	4.10	.528					
	21yıl ve üzeri	34	3.96	.729					
	Toplam	184	3.92	.673					
Tutum ve Bilinçlendir	0-5 yıl	36	4.63	.345	.234	.919	.005	Fark yok	
	6-10 yıl	53	4.60	.742					
	11-15 yıl	38	4.50	.585					
	16-20 yıl	23	4.60	.638					
	21yıl ve üzeri	34	4.55	.874					
	Toplam	184	4.58	.661					

Tablo 17 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinin sosyal aktivite ve işbirliği, uygulama ve model olma, günlük yaşamla ilişkilendirme ve tutum ve bilinçlendirme alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 18’de sınıf öğretmenlerinin çalıştığı kurumlara göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri puanları arasındaki farklılıklara yönelik MANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 18. Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Kurumlara Göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Puanları Arasındaki Farklılıklara Yönelik MANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p	η^2	
ÇBSÖNÖ	Kurum	Wilks’Lambda	.915	4.177	4.0000	170.000	.003*	.085

*p<0.05

Tablo 18’de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin çalıştığı kurumlara göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeği (ÇBSÖNÖ) puanları arasında anlamlı bir farklılık vardır [Wilks Lambda (Λ)=.915, F(4, 170)=4.177, p=.003, η^2 =.085, ÇBSÖNÖ].

Tablo 19’da sınıf öğretmenlerinin çalıştığı kurumlara göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri puanlarının MANOVA ile karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 19. Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Kurumlara Göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Puanlarının MANOVA İle Karşılaştırılması

Ölçek	Faktör	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Effect size	Anlamlı fark
ÇBSÖNÖ	Sosyal Aktivite ve İşbirliği	Özel Okul	11	4.62	.625	8.27	.004*	.044	Ö.okul- D.okulu
		Devlet Okulu	173	4.06	.623				
		Toplam	184	4.10	.636				
	Uygulama ve Model Olma	Özel Okul	11	4.76	.356	4.78	.030*	.026	Ö.okul- D.okulu
		Devlet Okulu	173	4.33	.642				
		Toplam	184	4.36	.636				
	Günlük Yaşamla İlişkilendirme	Özel Okul	11	4.36	.799	5.06	.026*	.027	Ö.okul- D.okulu
		Devlet Okulu	173	3.89	.657				
		Toplam	184	3.92	.673				
	Tutum ve Bilinçlendir.	Özel Okul	11	4.77	.325	.962	.328	.005	Fark yok
		Devlet Okulu	173	4.57	.676				
		Toplam	184	4.58	.661				

*p<0.05

Tablo 19 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin çalıştığı kurumlara göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinin sosyal aktivite ve işbirliği, uygulama ve model olma ve günlük yaşamla ilişkilendirme alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık

bulunmuştur. Bu farklılıklar sosyal aktivite ve işbirliği, uygulama ve model olma ve günlük yaşamla ilişkilendirme alt boyutlarının her birinde de özel okul ile devlet okulu arasında özel okulda görev yapan öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Tablo 20'de sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri puanları arasındaki farklılıklara yönelik MANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 20. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Puanları Arasındaki Farklılıklara Yönelik MANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p	η^2
ÇBSÖNÖ Öğr. Dur	Wilks'Lambda	.983	.376	8.000	356.000	.933	.008

Tablo 20'de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeği (ÇBSÖNÖ) puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur [Wilks Lambda(λ)=.983, F(8, 356)=.376, p=.933, η^2 =.008, ÇBSÖNÖ].

Tablo 21'de sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri puanlarının MANOVA ile karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 21. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Puanlarının MANOVA İle Karşılaştırılması

Ölçe k	Faktör	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Effect size	Anlamlı fark
ÇBSÖNÖ	Sosyal Aktivite ve İşbirliği	Ön Lisans	10	4.12	.386	.399	.672	.004	Fark yok
		Lisans	165	4.09	.655				
		Yüksek Lisans	9	4.28	.487				
		Toplam	184	4.10	.636				
	Uygulama ve Model Olma	Ön Lisans	10	4.43	.413	.906	.406	.010	Fark yok
		Lisans	165	4.34	.659				
		Yüksek Lisans	9	4.62	.283				
		Toplam	184	4.36	.636				
	Günlük Yaşamla İlişkilendirme	Ön Lisans	10	3.98	.502	.604	.548	.007	Fark yok
		Lisans	165	3.90	.680				
		Yüksek Lisans	9	4.15	.733				
		Toplam	184	3.92	.673				
Tutum ve Bilinçlendir.	Ön Lisans	10	4.57	.409	.675	.510	.007	Fark yok	
	Lisans	165	4.56	.687					
	Yüksek Lisans	9	4.83	.279					
	Toplam	184	4.58	.661					

Tablo 21 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinin sosyal aktivite ve işbirliği, uygulama ve model olma, günlük yaşamla

ilişkilendirme ve tutum ve bilinçlendirme alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 22’de sınıf öğretmenlerinin çalıştığı yerleşim birimlerine göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri puanları arasındaki farklılıklara yönelik MANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 22. Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Yerleşim Birimlerine Göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Puanları Arasındaki Farklılıklara Yönelik MANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p	η^2	
ÇBSÖN Ö	Yerleşim Birimi	Wilks’Lambda	932	1.587	8.000	356.000	.127	.034

Tablo 22’de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları yerleşim birimine göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeği (ÇBSÖNÖ) puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur [Wilks Lambda($\wedge$)=.932, F(8, 356)=1.587, p=.127, n^2 =.034, ÇBSÖNÖ].

Tablo 23’te sınıf öğretmenlerinin çalıştığı yerleşim birimlerine göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri puanlarının MANOVA ile karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 23. Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Yerleşim Birimlerine Göre Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Puanlarının MANOVA İle Karşılaştırılması

Ölçek	Faktör	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Effect size	Anlamlı fark
ÇBSÖNÖ	Sosyal Aktivite ve İşbirliği	Şehir	88	4.23	.597	4.449	.013*	.047	Şehir- Kasaba Şehir- Köy
		Kasaba	70	4.00	.653				
		Köy	26	3.88	.633				
		Toplam	184	4.10	.636				
	Uygulama ve Model Olma	Şehir	88	4.45	.573	1.843	.161	.020	Fark yok
		Kasaba	70	4.31	.714				
		Köy	26	4.20	.593				
		Toplam	184	4.36	.636				
	Günlük Yaşamla İlişkilendirme	Şehir	88	4.05	.593	4.357	.014*	.046	Şehir-Köy
		Kasaba	70	3.85	.693				
		Köy	26	3.65	.784				
		Toplam	184	3.92	.673				
Tutum ve Bilinçlendirme	Şehir	88	4.65	.598	1.063	.348	.012	Fark yok	
	Kasaba	70	4.52	.729					
	Köy	26	4.49	.672					
	Toplam	184	4.58	.661					

*p<0.05

Tablo 23 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları kurumlara göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinin sosyal aktivite ve işbirliği ve günlük yaşamla ilişkilendirme alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılıklar sosyal aktivite ve işbirliği alt boyutunun şehir ile kasaba arasında şehir lehine, şehir ile köy

arasında köy lehine, günlük yaşamla ilişkilendirme alt boyutunda ise şehir ile köy arasında şehir lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin çevre eğitimine yönelik öz-yeterlikleri ile çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri düzeyleri incelenmiş, farklı değişkenlerin öz-yeterlik ve nitelikler üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda sınıf öğretmenlerine çevre eğitimi öz-yeterlik ölçeği ve çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin çevre eğitimi öz-yeterliklerinin yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin öz-yeterliklerinin yüksek olması, ilkökul programlarında hemen hemen bütün derslerde çevre eğitimine yönelik kazanımların olması ve öğretmenlerin çevre eğitime sık sık yer vermesine bağlanabilir. Sınıf öğretmenlerinin çevre eğitimi öz-yeterliklerinin yüksek olması etkili ve verimli çevre eğitimi gerçekleştirmek için önemli görülmektedir. Sarışan Tungaç (2015) fen bilgisi öğretmenlerinin okul dışı çevre eğitime yönelik öz-yeterlik algıları, çevre bilgileri ve çevresel tutumlarını incelediği araştırmasında, fen bilgisi öğretmenlerinin okul dışı çevre eğitime yönelik öz-yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Sınıf öğretmeni adayları ile yapılan çalışmalarda bulunmaktadır. Zayımoğlu Öztürk, Öztürk ve Şahin (2015), çevre eğitimi dersi alan ve almayan sınıf öğretmeni adaylarının öz-yeterlik algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada öğretmen adaylarının çevre eğitimi öz-yeterlik algılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin öz-yeterliklerinin yüksek olması meslekte çalışıyor olmalarına bağlı olabilir. Elde edilen sonuçlar birbiriyle uyumludur. Çalışma sonucunda sınıf öğretmenlerinin alan bilgisi, öğretim stratejileri ve çevre eğitimi öz-yeterlik toplam puanlarında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Sarışan Tungaç (2015), cinsiyet değişkeninin katılımcı öğretmenlerin doğa deneyimine bağlı çevre eğitimi öz-yeterlik algıları üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar, bu araştırma ile elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Zayımoğlu Öztürk vd. (2015) araştırmalarında katılımcıların çevre eğitimi öz-yeterlik algı puan ortalamalarının cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Kahyaoğlu'nun (2011) yaptığı araştırmada da çevre eğitimi öz-yeterlik algısında cinsiyetler arası anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyetin öğretmenlerin çevre eğitimi öz-yeterliklerinde farklı olmaması artık günümüzde öğretmenlerin her türlü imkân ve olanaklara kolay ulaşabiliyor olmasına, kadın ve erkek öğretmenlerin kendilerini her konuda geliştirebiliyor olmasına bağlanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre çevre eğitimi öz-yeterlik ölçeğinin alan bilgisi ve öğretim stratejileri alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin kıdemleri arttıkça çevre eğitimi öz-yeterliklerinin de arttığı görülmektedir. Öğretmenlerin meslekte geçirilen zaman dilimin onların öz-

yeterliklerini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Çalışma sonucunda sınıf öğretmenlerinin alan bilgisi, öğretim stratejileri ve çevre eğitimi öz-yeterlik toplam puanlarında sınıf öğretmenlerinin çalıştığı kurum, öğrenim durumu ve çalıştığı yerleşim birimi açısından anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları kurumun, öğrenim durumunun ve çalıştıkları yerleşim birimlerinin onların çevre eğitimi öz-yeterlik düzeylerini etkilemediği söylenebilir. Kurt Gökçeli, Bilmez ve Tarkoçin (2015), yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin çevre sorunlarına yönelik davranışları öğrenim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonuçlarına ulaşmışlardır.

Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri düzeylerinin yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinin sosyal aktivite ve işbirliği ait boyutu ve günlük yaşamla ilişkilendirme alt boyutu aritmetik ortalama puanlarının “katılıyorum” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Uygulama ve Model Olma alt boyutu, Tutum ve Bilinçlendirme alt boyutu ve ölçeğin genelinden elde edilen toplam ortalama puanlarının ise kesinlikle katılıyorum düzeyinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinin uygulama ve model olma, tutum ve bilinçlendirme alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında kadın sınıf öğretmenleri lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu durum kadın sınıf öğretmenlerinin, yetiştirilmesinde kadın ve erkek rollerinin farklılık göstermesi, öz düzenlemeli öğrenme süreçlerindeki farklılaşma, kadınların çevreye karşı daha hassas olmaları ve yaşanabilecek olumsuzluklara karşı daha duygusal bakabilmeleriyle ilgili olabilir. Gürşimşek (2002), çalışmasında kadın öğretmen adaylarının daha fazla strateji kullandıkları, öğrenme sürecinin planlanması, düzenlenmesi ve öğrenmeye yönelik gayret ve öğrenme yeterliliğinin değerlendirilmesi ve yeniden örgütlenmesi gibi üst düzey yeterlilikler bakımından öne çıktıkları sonucuna ulaşmışlardır. Sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinin sosyal aktivite ve işbirliği, uygulama ve model olma, günlük yaşamla ilişkilendirme ve tutum ve bilinçlendirme alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Sınıf öğretmenlerinin kıdemleri öğretmenlerin çevre bilincine sahip öğretmen niteliklerini etkilememektedir. Kurt Gökçeli vd.’de (2015), yaptıkları araştırmalarında çevre sorunlarına yönelik davranışları öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonuçlarına ulaşmışlardır.

Sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları kurumlara göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinin sosyal aktivite ve işbirliği, uygulama ve model olma, günlük yaşamla ilişkilendirme alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılıklar sosyal aktivite ve işbirliği, uygulama ve model olma ve günlük yaşamla ilişkilendirme alt boyutlarının her birinde özel okul ile devlet okulu arasında özel okulda görev yapan öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin her türlü

imkâna kolaylıkla ulaşıyor olması bu sonuçlarda etkili olabilir. Sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinin sosyal aktivite ve işbirliği, uygulama ve model olma, günlük yaşamla ilişkilendirme ve tutum ve bilinçlendirme alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları yerleşim birimine göre çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri ölçeğinin sosyal aktivite ve işbirliği ve günlük yaşamla ilişkilendirme alt boyutları ile toplam ölçekten aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılıklar sosyal aktivite ve işbirliği alt boyutunun şehir ile kasaba arasında şehir lehine, günlük yaşamla ilişkilendirme alt boyutunda ise şehir ile köy arasında şehir lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Kurt Gökçeli vd.'de (2015), öğretmenlerin çevre sorunlarına yönelik davranış puanları ikamet yerlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. İl merkezinde yaşayan öğretmenlerin çevre sorunlarına yönelik davranış puanlarının ilçede yaşayan öğretmenlerin çevreye yönelik davranış puanlarından daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

KAYNAKÇA

- Ahi, B. ve Alisinanoğlu, F. (2016). Okul Öncesi Eğitim Programına Kaynaştırılan Çevre Eğitimi Programının Çocukların “Çevre” Kavramı Hakkındaki Zihinsel Model Gelişimine Etkisi. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 18, 305-329.
- Akgün, A., Duruk, Ü. ve Gülmez Güngörmez, H. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Çevre Eğitimi Kavramına Yönelik Metaforları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 28, 215-224.
- Aksoy, B. (2003). Problem Çözme Yönteminin Çevre Eğitiminde Uygulanması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(14), 83-98.
- Alım, M. (2006). Avrupa Birliği Eğitim Sürecinde Türkiye’de Çevre ve İlköğretimde Çevre Eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2), 599-616.
- Altın, N. B. ve Oruç, S. (2008). Çocukluk Döneminde Doğa Sporlarının Çevre Eğitiminde Kullanımı. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(35), 10-18.
- Bahar, M. ve Kiras, B. (2017). *Türkiye’de Yayımlanan Çevre Eğitimi Konulu Makale ve Tezlerin Genel Analizi*. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(4), 1702-1720.
- Balkan Kıyıcı, F., Atabek Yiğit, E. ve Darçın, E.S. (2014). Doğa Eğitimi ile Öğretmen Adaylarının Çevre Okuryazarlık Düzeylerindeki Değişimin ve Görüşlerinin İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 17-27.
- Dilli, R., Bapoğlu Dümenci, S.S. ve Turgut Kesebir, G. (2018). Müzede Çevre Eğitimi Kapsamında Okul Öncesi Dönemi Çocuklarına Yenilebilir Enerji Kaynaklarının Anlatılması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 421-432.
- Erol, A. ve Gülay Ogelman, H. (2019). Çevre Eğitimi Aile Katılım Etkinliklerinin Anne ve Babaların Çevreye Yönelik Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 18(2), 916-938.

- Erten, S.(2004). Çevre Eğitimi ve Çevre Bilinci Nedir, Çevre Eğitimi Nasıl Olmalıdır? *Çevre ve İnsan Dergisi*, Sayı 65/66.
- Gürşimşek, I. (2002). Öğretmen Adaylarında Öğrenmeye İlişkin Motivasyonel İnançlar ve Strateji Kullanımı. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*. Sayı 8.
- Güzelyurt, T. ve Özkan, Ö. (2019). Okul Öncesi Dönemde Çevre Eğitimi: Çocuk Kitaplarına Yönelik Bir İnceleme. *İlköğretim Online*, 18(1), 20-30.
- İleri, R. (1998). Çevre Eğitimi ve Katılımın Sağlanması. *Ekoloji Dergisi*, 7 (28).
- Kahyaoğlu, M. (2011). Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri ile Çevre Eğitimi Öz-Yeterlikleri Arasındaki İlişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 67-82.
- Kahyaoğlu, M. (2016). Türkiye’de Çevre Eğitimi Üzerine Yapılan Araştırmalar: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı 34, 50-60.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (22.Basım). Ankara: Nobel Yayınları.
- Karataş, A. ve Aslan, G. (2012). İlköğretim Öğrencilerine Çevre Bilincinin Kazandırılmasında Çevre Eğitiminin Rolü: Ekoloji Temelli Yaz Kampı Projesi Örneği. *ZfWT Journal of World of Turks*, 4 (2), 259-276.
- Kurt Gökçeli F., Bilmez B. ve Tarkoçin S. (2015). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çevre Sorunlarına Yönelik Davranışlarının İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 258-270.
- Ören (Şaşmaz), F., Kıyıcı, G., Erdoğan, E. ve Sevinç, S.Ö. (2010). Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 133-152.
- Özbey, Ö.F. ve Şama, E. (2017). 2012-2016 Yılları Arasındaki Yıllarda Çevre Eğitimi Kapsamında Yayımlanan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 212-226.
- Özdemir, O. (2007). Yeni Bir Çevre Eğitimi Perspektifi: “Sürdürülebilir Gelişme Amaçlı Eğitim”. *Eğitim ve Bilim*, 32(145).
- Özgel, Z.T., Aydoğdu, M. ve Güven Yıldırım, E. (2018). Doğa Kampı Destekli Çevre Eğitiminin Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalık ve Tutuma Etkisi. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 90-106.
- Özlü, G. (2012). *Çevre Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği Geliştirilmesi, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Öztürk, T. ve Zayımoğlu Öztürk, F. (2015). Öğretmen Adaylarının Çevre ve Çevre Eğitimi İle İlgili Görüşleri (Ordu Üniversitesi Örneği). *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(33), 115-132.
- Sabo, H. M. (2010). Why From Early Environmental Education? *US-China Foreign Language*, 8 (12).
- Sarışan Tungaç, A. (2015). *Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Okul Dışı (Doğa Deneyimine Bağlı) Çevre Eğitimi Yönelik Özyeterlik Algıları, Çevre Bilgileri Ve Çevresel Tutumlarının İncelenmesi: Mersin İli Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Şimşekli, Y. (2004). Çevre Bilincinin Geliştirilmesine Yönelik Çevre Eğitimi Etkinliklerine İlköğretim Okullarının Duyarlılığı. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 83-92.

Uzun, N. ve Sağlam, N. (2005). Sosyo- Ekonomik Durumun Çevre Bilinci ve Çevre Akademik Başarısı Üzerindeki Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 29, 194-202.

Zayimoğlu Öztürk F., Öztürk T. ve Şahin A. (2015). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Eğitimi Özyeterlik Algılarının İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 293-311.

Awareness on Environmental Education of Primary teachers

EXTENDED SUMMARY

Purpose of the Research

The aim of this study is to determine the awareness of primary teachers about environmental education.

Method

For this purpose a general screening model has been used in the research. Quantitative datas were gathered according to "Environmental Education Self-Efficacy Scale" developed by Özlü (2012) and "Environmental Qualification Teacher Qualification Scale" developed by Ören, Kıyıcı, Erdoğan ve Sevinç (2010). The sample of the research consists of 184 primary teachers working in the official primary schools affiliated to the Ministry of National Education in the districts of Afyonkarahisar province in the fall semester of 2015-2016 academic year. Quantitative datas were analyzed using SPSS-20 packet program. Arithmetic mean ($\bar{X}$) and standard deviations (ss) were calculated in order to determine the participation frequency of the teachers. In interpreting the averages in the Environmental Conscious Teacher Qualities Scale, the interval values (Strongly disagree: 1.00-1.79; disagree: 1.80-2.59; undecided: 2.60-3.39; agree: 3.40-4.19; strongly agree: 4.20-5.00) were taken into consideration. On the environmental education self-efficacy scale, the scores for each question vary between 0 and 100. When interpreting the averages obtained from the scale, the average number of teachers received over 100 is taken into consideration. In addition, Shapiro-Wilk tests were applied to determine the statistical methods required for the analysis of the data. When interpreting the results, .05 was used as the level of significance. In the case of $p < .05$, the variables do not come from the normal distribution, but in the case of $p > .05$, the variables come from the normal distribution. The data obtained after the Shapiro-Wilk tests were found to have normal distribution. In this respect, multivariate analysis of variance (MANOVA) was used to determine the relationships between the dimensions of the scales in the analysis of the data obtained.

Conclusion and Discussion

As a result of the research, primary teachers have adequate self-efficacy of environmental education. It was determined that there was no significant difference in the total scores of primary teachers field information, teaching strategies and environmental education in terms of gender, institution studied, education status and the working accommodation unit. But there is significant difference between environmental education self-efficacy scores according to seniority of primary teachers. When the seniority of teachers increases, environmental education self-efficacy scores increases too. Also it has been found that primary teachers have high level of teacher qualifications with environmental awareness. There is no significant difference between teacher qualification scale

scores with environmental consciousness according to the education status and seniority of primary teachers. However, there was a significant difference in teacher qualification scale with environmental awareness scores according to primary teacher's institutions and settlement unit.

A significant difference was found between the average scores of the teachers' teachers' qualifications scale with social activities and cooperation, implementation and model, sub-dimensions of relationship with daily life and total scores according to the institutions they worked. There was a significant difference in favor of teachers working in private schools between private schools and public schools in each of the sub-dimensions of these differences in social activity and cooperation, implementation and model, and the relationship with daily life. The fact that teachers working in private schools can easily reach all kinds of possibilities can be effective in these results. A significant difference was found between the average scores of the teachers' teacher qualifications scale with the social activity and collaboration and the sub-dimensions of the relationship with the daily life and the total scale according to the place where the teachers worked. These differences in the social activity and cooperation sub-dimension between city and town in favor of the city, in the sub-dimension of associating with everyday life, were found to be significantly different between city and village in favor of the city.